

KRONIKA MĚSTA ÚVALY

STŘEDOČESKÝ KRAJ
okres Praha-východ

Od 1. ledna do 31. prosince 1991

Razítko města a podpis starosty

Podpis kronikáře

Kronikářský záznam za rok 1991 obsahuje 24 stran, slovy: dvacetčtyři stran, od č. 1 až do č. 24. Kroniku v únoru 2016 sepsala PhDr. Lenka Mandová za pomoci článků měsíčníku Života Úval a zápisů Rady MěÚ Úval.

KRONIKA ROKU 1991 - rok privatizace a restitucí

24. 11. 1990 byl **starostou Městského úřadu v Úvalech** zvolen sedmnáctičlenným zastupitelstvem Ing. Ivan Černý, neuvolněným místostarostou Jaroslav Tourek. Od 1. května 1991 pracovala jako uvolněná místostarostka Ing. Václava Baumanová. **Rada MěNV** se částečně obměnila – Ing. Ivan Černý, Jaroslav Tourek, Ing. Václava Baumanová, Ing. Josef Horák, František Smolík. Tajemníkem zůstala Jana Tůmová, od 1. dubna přešly starosti o provoz MěÚ na p. Jiřího Křelínu, vybraného v březnu v konkurzním řízení. / redakce ŽÚ jej požádala o to, aby se představil, aby nastínil své představy o práci tajemníka, vysvětlil obsah jeho pracovních činností. P. Křelína odpověděl na téměř 2 stranách v květnovém čísle ŽÚ/. Starosta požádal v lednu městskou radu o možnost pracovat jeden den v týdnu na svém bývalém pracovišti u Správy silničního fondu, bývalý ÚSH Praha.

Starosta žádal zastupitele, aby navrhli členy do komisí. /Od května začala pracovat finanční, školská a kontrolní komise/. Práce komisí asi nebyla optimální, a tak starosta požadoval plán pro rok 1992 od každé komise. Rada se polovinu roku scházela jako rozšířená, tzn. rozhodovalo celé zastupitelstvo. Od června se rada scházela v základní sestavě 5 radních. Od září se radili opět všichni zastupitelé.

Do zastupitelstva byli v r. 1990 zvoleni:

Ing. I. Černý, Jar. Tourek, Ing. V. Baumanová, Ing. Jos. Horák, Frant. Smolík. Dále Ing. Miloslav Breda za KSČ, MUDr. Soňa Brousková, Vladimír Jelínek za Zemědělskou stranu, Jan Král, Roman Kroutil, Josef Levý, Ing. Bohumil Němec, Jana Pospíšilová, Ing. Ivo Šramota, Ing. Miloslava Tauerová, Ing. Miloslav Vlasák za Čsl. stranu lidovou, Ing. Josef Zahrádka, CSc.

Pan V. Jelínek nedocházel na zasedání rady, ani na veřejná zasedání, konstatoval starosta.

Vedení obce bylo formou přednášek seznamováno s otázkou mimosoudních rehabilitací.

Za okres Praha-východ byl za Občanské fórum zvolen do **České národní rady** Ing. Vladimír Šuman z Čelákovic.

Ing. Květoslava Kořínková, **ministřyně kontroly federální vlády ČSFR**, rodačka z Českého Brodu, přijala na podzim pozvání zástupců města a vysvětlovala problémy z oblasti kompetencí, konverze zbrojního průmyslu, zákonodárství, majetku KSČ, lustrací apod. Ministřyně absolvovala až 3 jednání s občany týdně, protože toto byla jediná možnost objektivně seznámit občany s problémy na rozdíl od často zkreslujících informací šířených sdělovacími prostředky, sdělila ministřyně.

Rada MěÚ řešila obvyklé záležitosti – hlavní zásady výstavby inženýrských sítí, vypsala výběrové řízení na funkci tajemníka a vedoucího odboru výstavby. Na dobu přechodnou stanul v čele výstavby p. Čáp z Hradešína. V dubnu byla vybrána Ing. Kobilková. Od října nastoupil p. Jiří Fejt.

Správní odbor požadoval pro evidenci obyvatel a jiné úkony zakoupit počítač. V druhé polovině roku bylo jednáno o nákupu počítačů s Ing. Michalem Bredou. Nakonec byl počítač koupen u firmy MED, od Ing. P. Kotlaby. Program pro automatizované zpracování evidence obyvatelstva pro počítač byl vytvořen v prosinci firmou MB Consult Michala Bredy.

Rada jednala s ONV o výši platů včetně zaměstnanců.

V otázce výše nájemného nebytových prostor se rada mohla opřít o vyhlášku Ministerstva financí ČR a SR a Federálního ministerstva financí č. 585/1990 z 22.12. 1990. Rozvodné závody Kralupy nad Vltavou převáděly elektrickou síť do kabelů v zemi. Podobně Spoje některé telefonní sítě.

Paní Marie Sedlecká vrátila MěÚ stavební parcelu Na Ztraceném korci. V zápisu jednání rady 19.8. je zmínka, že manželé Sedlečtí odmítli vrátit pozemek, který jim byl předán do užívání. Na parcele byla vybudována studna. Zahradník Karel Kváča, který se spoléhal na ústní dohody, se rozhořčoval na stránkách ŽÚ nad zamítavou odpovědí manželů Sedleckých, s nimiž starosta domluvil podmínku rozdělení parcely po pí Dlaskově mezi ně a p. Kváču. Odpovědi věnoval starosta Ing. Černý celou stránku. Dům se zahradou byl prodán manželům Sedleckým za Kčs 324 475,-. Peníze město potřebovalo rychle na rozestavěné sítě, sdělil starosta.

Odbor výstavby měl zjistit původní majitele v Radlické čtvrti v souvislosti s parcelací pozemků pro stavbu rodinných domků. Probíhala zde plynofikace.

Rada stanovila provizorní **rozpočet**. V únoru probíhala jednání s ONV za přítomnosti starostů a přednosty Ing. Berkovského o rozpočtu. Města nebyla uspokojena. Příklad vyřešení zněl do 11. 3. 22. 4. informoval starosta radu o návrhu rozpočtu. Věděl, že od ONV získá na občana Kčs 660,-, tj. necelé Kčs 3 000 000 plus dotace na školství ve výši 1 380 000,-. Příjmy MěÚ se tedy měly pohybovat kolem 2 milionů, ale díky vybraným poplatkům a daním mělo město k dispozici pro rok 1991 Kčs 3 302 000,-. Ještě v červnu nebyl rozpočet schválen, ale jednotlivé položky byly pečlivě kontrolovány.

Návrh rozpočtu byl projednán 27. 6. na veřejném zasedání zastupitelstva.

V polovině roku byla situace radostnější. Příjmy činily Kčs 8 776 000,-, výdaje Kčs 9 564 500,-. Ve výdajích bylo pamatováno na inženýrské sítě a přípravu stavby čističky II.

Upravený rozpočet byl 24. 10. schválen na veřejném zasedání městského zastupitelstva **ve výši Kčs 16 846 000,-**. Starosta navýšení vysvětlil sdružováním peněz. ČKD Trakce věnovalo městu Kčs 200 000. Občané darovali městu částku Kčs 1 024 000,-. Celkem to bylo Kčs 2 404 000,-. Valorizace činila Kčs 500 000,-, daně podnikatelů, účelová dotace do školství Kčs 4 140 000 na dostavbu zvláštní školy, opravu střechy a pomůcky. Město koupilo nejen kopírku a počítač, ale budovu bývalého kadeřnictví v Jiráskově ulici pro budoucí oddělení policie.

MěÚ koupil dům čp. 184 včetně pozemků za Kčs 1 100 000,-. Vedoucí správního odboru Jaroslava Krobová, bez bytu od r. 1989, v srpnu 1991 stále ještě nebydlela. Konečná možnost se naskytla až v listopadu v domě v bývalém cukrovaru ve Škvorecké ulici.

Byla ustanovena přestupková komise podle zákona 367/90 Sb., která projednávala přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a přestupkům proti majetku. Pak přestala na čas pracovat. Byly stanoveny poplatky za užívání veřejného prostranství pro fyzické i právnické osoby. U prodejního stánku stál 1 m² na den Kčs 5,-. Poplatek ze vstupného činil 15 %. Dále byl stanoven poplatek z prodeje alkoholických nápojů 10 %, poplatek z reklamních zařízení činil 5 % z pořizovací ceny. Od května město požadovalo za stánek na tržišti paušál Kčs 100,- měsíčně.

Na poloviční úvazek pracoval pro město do konce března, pak dubna, JUDr. M. Němec. V září a v říjnu na zkušební dobu vykonávala právnickou práci proti fakturaci JUDr. Jelínková. Na konci října se objevuje JUDr. Pejchal.

Starosta zahájil na jaře jednání s náčelníci ČSD o možnosti parkování na území nákladového nádraží. Bezúspěšně.

V září trvala rada na zrušení všech pronájmů pozemků včetně pozemků daných do osobního užívání.

Rada nabádala opakovaně p. Pavla Hrice k uklizení objektu v Jiráskově ulici 184. Marně, a tak mu byla uložena pořádková pokuta Kčs 200,-.

Obyvatelé ulice Dobrovského si stěžovali na chov lišek pana Petráňka. Rada rozhodla ukončit chov kvůli velkému zápachu do konce srpna. Pan Petráňek argumentoval dospíváním mláďat, tedy zralostí kožešin až v prosinci.

Pan Racek dostal pokutu za nedovolené opravy automobilů před svým domem. Výstavba jeho provozovny nešla z majetkových důvodů uskutečnit.

Pan Duspara, vinárna Rudé armády 527, žádal o snížení daně z alkoholických nápojů na 7 %, což platilo i pro p. Listoně pro restauraci U Nedvěďů. Pan Lein si nepožádal o snížení, a tak platil z prodeje alkoholických nápojů 10 %, ostatní později 5 %. Kladně uspěl provozovatel hotelu Sport p. Mrázek se snížením poplatků za provoz dvou hracích automatů. Obyvatelé z okolí si stěžovali na hluk po 24. hodině při pořádání diskoték. Rada rozhodla čtvrtěční diskotéky povolit do půlnoci, sobotní do 2 hodin po půlnoci.

Pí Tesařová z finančního odboru navrhla vyhlášku o dodržování pracovní doby v prodejnách, o oprávnění k provedení kontroly, o dodržování zákazu nalévání alkoholu mladistvým, dodržování povinnosti úklidu před provozovnou atd. Kontroly měla provádět nově utvořená kontrolní komise pod vedením p. Poláka.

Tajemník Jiří Křelina požádal 7. 10. Státní notářství pro Prahu-východ na Ovocném trhu o zjištění majetku obce Úvaly k 31. 12. 1949. Podle zákona č. 172/91 Sb., § 2, se měl veškerý majetek obce, jež jej vlastnila r. 1949, vrátit zpět obci.

Poznámka: docházelo ke kuriózním zjištěním, když pozemky v Králičině byly v katastru zapsány na jména Liechtensteinů a císaře Franze Josefa I.

Městská zastupitelka Ing. Tauerová informovala občany o zákonu č. 200/1990 Sb. o přestupcích. Jednalo se o pokuty od Kčs 200 do 10 000 za poškozování životního prostředí, zničení veřejné vyhlášky, vypouštění odpadních vod mimo septik, poškození jiného na ceně, neoprávněném obchodování apod.

MěÚ Úvaly vykonával státní správu v Úvalech, jeho stavební obvod zahrnoval ještě Jirny, Sibřinu, Šestajovice, Škvorec, Horoušany, Květnici a Dobročovice.

Matriční obvod sahal z Úval do Jiren, Dobročovic, Šestajovic a Horoušan. Sociální agenda spravovala vedle Úval Jirny, Sibřinu, Šestajovice, Škvorec, Horoušany, Zlatou, Květnici a Dobročovice. Na MěÚ byly zřízeny 3 základní odbory: odbor správní s vedoucí pí Jaroslavou Krobovou, odbor výstavby a životního prostředí v čele s Jiřím Fejtem a odbor finanční, místního hospodářství, služeb a obchodu s vedoucí Marií Sedleckou.

Město staví vodovodní řad a kanalizaci, zavádí plyn

v ulicích Rudé armády, Havlíčkově a Nerudově. SVaK odmítl stavbu kvůli hrubým nedostatkům převzít. Obyvatelé Havlíčkovy ulice a tř. Rudé armády vyžadovaly nejen vodovod a kanalizaci, ale při jednom rozkopání ulice i plynový řad, aby mohla být provedena i úprava vozovky. Stejněho mínění byli obyvatelé Nerudovy ulice. Uliční řad plynu v Nerudově ulici pokládalo družstvo Topdas, ale Středočeské plynárny Ml. Boleslav odmítly jejich nekvalitní práci převzít. Masna dokončila povrch v ulici Maroldově. Ze Žižkovy ulice přišla stížnost na velkou prašnost a velký dopravní provoz.

Občané ulice Prokopa Velikého si s pomocí Stavebního závodu zavedli plyn. Iniciativa přišla z dalších ulic.

V červnu starosta projednával kalkulaci ceny 1 m³ odpadních vod v ČOV Homolka se SVaK Říčany. /čistírna odpadních vod, Středočeské vodovody a kanalizace/. Stočné činilo od 3. čtvrtletí Kčs 10 / m³.

Ve městě byl stálý nedostatek bytů, které by město mohlo žadateli přidělit. Neexistovala bytová komise.

Lidé, čekající mnoho let na připojení telefonní linky, byli podnikem Spoje uklidňováni, že všichni budou do r. 1992 uspokojeni.

Stavbu tzv. protlaku mezi komunikacemi Nerudova a Komenského provedla firma Bragis v létě. Město uvedlo do provozu vodovod v Klánovické ulici, v Grégrově ulici nebyly dodrženy předepsané postupy. Na vodovodní řad se připravovala ulice Šmeralova a Palackého. Byly stanoveny zásady převzetí ukončených staveb Střed. VaK. /vodovody a kanalizace. / Vodovodní přípojka byla vybudována k ČKD Trakce a k Benzině. V září byla provedena tlaková zkouška nové plynové přípojky v ulicích Wolkerova, Sovova, Prokopa

Velikého, Palackého, Fučíkova, dnes Rašínova, Jungmannova, Kollárova, Barákova, část V. Nováka. V Radlické čtvrti byl plyn zaveden do ulic Táborská, Poděbradova. V září se začaly budovat přípojky v ulici Nikose Belojanise, dnes Štefánikově, v Dobrovského a U Obory.

Město pokutovalo 2 nedovolené stavby.

Rada souhlasila se stavbou vodovodního řadu v ulicích Dobrovského a Máchova. 36 obyvatel se na stavbě finančně podílelo. Vedení města si muselo udělat přehled rozestavěnosti při budování inženýrských sítí.

Občané si mohli domluvit jednání s MěÚ o spolupráci a dohodnout spolufinancování vodovodních řadů.

	občané	MěÚ
Bezručova-Vrchlického, nám. Svobody	63 tis. Kčs	77 tis. Kčs
Klostermanova	21 tis.	138 tis.
Gutha Jarkovského	63 tis.	100 tis.
Šafaříkova	33 tis.	6 tis.

Ze zápisu vyplývá, že občané přispěli Kčs 3 500,- , domnívám, že se jednalo o částku na popisné číslo.

Na stavbu plynovodu v ulici U Obory přispěly dvě rodiny Kčs 10 000,-.

Překopané ulice byly zasypány štěrkem a drtí. Město žádalo občany o úpravu prostranství před domy.

Na podzim se stavěla kanalizace v ulicích Čechova a Žižkova.

Podnikatel Štefan Rosca zaplatil 40 % ceny vodovodního řadu ve Šmeralově ulici, dne Bratří Čapků. Pan Štefan Rosca byl velmi nespokojen s prací Stavebního závodu a požadoval úpravu ulice tak, aby se jí dalo projíždět. V opačném případě nabídl seriózní firmu, která na náklady firmy p. Chvíly práce dokončí.

Na radě byly se Stavebním závodem stanoveny lhůty dokončení ulic po stavbě s připomínkou až 1/5 srážek, nebo prémie.

Z dopisu J. Tourka za obyvatele Máchovy ulice vyplynula velká nespokojenost s prací Středočeských vodovodů a kanalizací z Kralup nad Vltavou. Pan Tourek psal do jejich provozovny v Říčanech o špatné fakturaci se stejnou cenou pro rozličný materiál, pozastavoval se nad tím, že při zvýšení ceny o 20 % nedošlo k odsouhlasení OÚ. S prováděním přípojky nebyly namontovány vodoměry, ale pracovník SvaK nechával majitele domů podepisovat montážní listy s tím, že přijali i vodoměry. Panu Tourkovi se nelíbil fakt, že pracovníci projeli 90 km za den. Pan Tourek se domníval, že si pracovníci jezdili pro zapomenutý materiál. Celá věc byla posouzena cenovým orgánem OÚ, takže faktury mohly být proplaceny až po kontrole.

Byl připravován rok 1992 s plánovanou plynofikací za Kčs 120 000,-. Na kanalizaci se mělo uvolnit Kčs 540 000,- a na vodovod Kčs 1 800 000 plus na Slovanech Kčs 800 000,-. Vodovod a kanalizace se měla hradit jen z prostředků města. Plyn se měl zavádět tam, kde již byly dokončeny inženýrské sítě. Investorem byl vždy MěÚ. Občané sdružující finanční prostředky pro plynofikaci je převedli na MěÚ jako dar.

Byla připravována další sezóna koupaliště. Problémem bylo parkování. Připravil se rozpočet na elektroinstalaci ve výši Kčs 70 000,-.

Světelné zařízení na křižovatce Škvorecká a státní silnice předalo město Správě silnic.

Ing. Černý chtěl zjistit majitele pozemků na Výпустku a možnost získání parcel do majetku města.

V prostorách UNIPOSu v Riegrově ulici 897 bylo 4. 9. hovořeno o [územním plánu](#). [Okresní úřad](#) Praha-východ nabídl z referátu životního prostředí a výstavby pomoc v oboru architektury a urbanismu. V říjnu se OkÚ velmi staral o činnost přestupkové komise. Její zprávy mohly požadovat orgány činné v trestním řízení.

Město dostalo k dispozici Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26.10. 1990 o

prostorovém plánování.

Mnohé pravomoci přešly ze zrušených **krajských národních výborů na okresní, dnešní okresní úřad**. Řadu kompetencí převzala i některá města – Čelákovice, Brandýs nad Labem, Říčany a Odolena Voda. Nejdůležitější rozhodování, rozdělení dotací pro okres Praha-východ ve výši Kčs 465 mil., zůstalo na uvážení okresního úřadu na nám. Republiky. Od 1. 4. 1990 řídil okres předseda, dnes přednosta JUDr. Ing. Berkovský z Řičan, jeho zástupcem se stal Josef Mestek z Úval. Oba byli zvoleni na plenárním zasedání za OF. Počet pracovníků byl stanoven na 123. Kdo z těchto zaměstnanců bydlel v Úvalech? Pan Ludvík Haužvic pracoval na okrese již 10 let, měl na starosti správu budov na nám. Republiky a v Biskupské ulici, v polovině roku odešel do důchodu. Ing. Hana Kameníková dříve stála v čele stavebního úřadu v Úvalech, na okrese pracovala v tomto roce už 5 let jako zástupce referátu životního prostředí a výstavby a jako vedoucí oddělení územního a stavebního plánování. Pí Vlasta Piknerová pracovala již 8 let jako samostatný odborný referent v referátu vnitřních věcí. Ing. Venuše Jandová stanula v čele nově zřízeného živnostenského referátu. Pí Marie Cmíralová pracovala 10 let v rozmnožovně, někdy ve vrátnici. Poznámka: Ludvík Haužvic byl bývalým místopředsedou MNV v Úvalech, pí Piknerová byla manželkou bývalého předsedy MNV, Ing. Jandová byla životní družkou J. Mesteka.

V Hybernské ulici pracoval **úřad práce**, jenž evidoval volná pracovní místa i počet nezaměstnaných. Ředitelka JUDr. Hana Lukášová sdělila ŽÚ, že na okrese bylo 710 nezaměstnaných a že úřad práce nabízel 670 volných míst. Z Úval a okolí bylo evidováno 83 uchazečů o zaměstnání, z toho 46 žen. Převážně se jednalo o málo kvalifikované občany, kteří po dobu 6 měsíců pobírali 60 % svého průměrného výdělku. Maminky po mateřské nebo absolventi škol měli právo na Kčs 1 440,- měsíčně. V nabídce práce se jednalo převážně o dělnické profese, práce ve veřejných službách. Úvaly požadovaly 8 – 10 pracovníků do VPS /veřejně prospěšné služby/. MěÚ v Úvalech nabízel práci pro sekretářku se současnou povinností matrikářky, pro účetní a vedoucí VPS. Ze zkušenosti úřadu práce vyplývalo, že 30 % možná 60 % nezaměstnaných nechtělo vůbec pracovat. Na druhé straně mohli 2 nezaměstnaní založit firmu. Pokud 2 roky prosperovala, nemusela finanční podporu od úřadu práce až ve výši Kčs 20 000,- vracet. S Německem měly úřady práce smlouvu o možnosti zprostředkování práce včetně pojištění na dobu 3 měsíců. Smlouva s Rakouskem se připravovala. Naopak v našem okrese cizí dělnice převážně z Polska legalizovaly svůj pobyt sňatkem. Úřad práce nabízel práci, poradenství, psychologickou a právní poradnu.

Poznámka: nezaměstnanost byla velmi nízká, protože vznikala terciální sféra.

Dr. Jaroslav Kramář se v rubrice diskuse ŽÚ pozastavil nad tím, že MěÚ neuvedl v ŽÚ informaci o čerpání z jednotlivých kapitol rozpočtu. Podobně byl nespokojen se zprávami o volbách do obecního zastupitelstva a do parlamentu.

ŽÚ informoval o všech možnostech informování občanů: měsíčník ŽÚ, Zpravodaj MěÚ, vyvěšený ve skříňkách, ústní informace byly podávány každý čtvrtek od 16 do 18 hodin na MěÚ, veřejná shromáždění.

Na 4. plenárním zasedání bylo přítomno 30 občanů. Byli pozváni i pánové Kučera a Frank, zástupci podniků Středočeské plynárny a Středočeské vodovody a kanalizace. Město nebylo spokojeno s prací dodavatelů, kteří tradičně nedodržovali termíny. P. Tourek se pozastavil nad faktem, že v ulicích s vybudovanou kanalizací, nebyly všechny objekty k vybudovaným kanalizačním přípojkám připojeny.

Zdravotnictví

Město si mapovalo stomatologickou péči, počet obvodů, vybavení zdravotního střediska, řešilo provoz lékárny, která neodpovídala hygienickým normám.

Zpráva uváděla, že ve městě žilo více než 1 000 obyvatel starších 65 let. V Úvalech pracovali 3 obvodní lékaři a jedna geriatrická sestra. Asi 50 starých občanů zůstalo zcela osamoceno. Úvaly byly jediným městem v okrese, kde nefungovala pečovatelská služba. Ve Štefánikově ulici existoval dům, lépe řečeno starobinec, kde bylo umístěno 12 osamocených obyvatel. Bylo pro ně zajištěno praní prádla, pedikúra a donáška uhlí. Dům byl posléze restituován. V dalších domovech důchodců mimo město bylo umístěno 20 žen. Příspěvek na stravování náležel důchodci, který podle platné vyhlášky o sociálním zabezpečení č. 149/88 Sb. nepobíral důchod větší než Kčs 1 200,-. Důchody byly na jaře dvakrát zvýšeny, ceny za potraviny a uhlí také, ale legislativa pokulhávala. Nikdo nesplňoval podmínky pro příspěvky na stravování. Zpráva to hodnotí jako výsměch. Důchodci si nemohli nadále kvůli vyšší ceně kupovat obědy v hotelu Sport.

MěÚ zamýšlel jako každoročně zajistit výplaty jednorázových příspěvků nejpotřebnějším důchodcům.

Z lékárny v Husově ulici 781 se kvůli nedostatku pitné vody stala v polovině roku výdejna léků. Lékárna byla ve velmi nevyhovujícím stavu, v době probíhající restituce se nedala modernizovat.

1. 8. skončil svou činnost [OÚNZ /Okresní ústav národního zdraví v Klimenstké ulici v Praze/](#), a tak zdravotní středisko vybudované v akci Z za přispění mnoha pracovitých rukou Úvaláků přešlo do majetku města. Zřizovatelem OUNZ byl Okresní úřad s přednostou JUDr. Ing. Karlem Berkovským, jenž se opíral o vyhlášku Ministerstva zdravotnictví ČR č. 242/1991 Sb.

Poznámka: konkrétně to znamenalo, že jsme si měli hledat odborné lékaře jinde.

[Ministerstvo obchodu a cestovního ruchu České republiky](#) poslalo metodické doporučení k činnosti regionálních orgánů v obchodě a cestovním ruchu.

Ministerstvo doporučovalo zpoplatnit případné turisty, zřídit regionální informační středisko, instalování informačních tabulí apod.

Poznámka: Úvaly byly chudé na památky, festivaly, poutě.... topily se v blátě.

[Drobná provozovna](#) nadále zajišťovala drobné řemeslnické úkony. Fyzické osoby dostávaly Kčs 38,- /hod., právnické osoby Kčs 56,-. Pracovníci dostávali hodinovou mzdu od Kčs 9,60 do 14,60. Jen zedník mohl být odměněn Kčs 17,30. Od 24.4. povolila rada Drobné provozovně prodávat potravinářské výrobky a smíšené zboží. Pak byl schválen zákon o majetku obcí, který prodejní činnost Drobné provozovny nedoporučoval.

Drobná provozovna pod vedením pí Hany Žatečkové převzala zodpovědnost nad provozováním koupaliště po Veřejně prospěšných službách pod vedením pana Turana. 5.7. zde byla uspořádána taneční zábava bez podávání alkoholu. Opravovalo se. Na konci roku byl připsán zisk Kčs 24 661,-.

Drobná provozovna nesměla podle zákona nic prodávat, nic vyrábět, proto výroba zdravotních pomůcek byla předána Ing. Vyskočilovi.

O úklid ve městě se staraly [Veřejně prospěšné služby s](#) vedoucím a skladníkem p. Sokolem. Pracovníci byli rozděleni do skupin a starali se o hřbitov a koupaliště, o veřejné osvětlení. O veřejnou zeleň pečoval p. Josef Nachlinger s pí Karlovou, o skládku v Hodově se staral Antonín Šťovíček. Jedna referentka vyřizovala objednávky, evidenci, faktury apod. 4 pracovníci na trvalý pracovní poměr a 2 s vedlejším pracovním poměrem se starali o úklid města. Černé skládky, nepořádek na chodnicích byly častým jevem. Pan

Nachlinger navrhoval koupit multikáru pro transport nádrže s vodou, protože hodně jehličnanů v r. 1990 uschlo. Zalévání nešlo jinak zorganizovat.

V červnu padl návrh na pronájem VPS firmou Souček, po jednáních byla smlouva podepsána od 1. 1. 1992. Vedoucím se po .Součkovi stal od 1. 10. pan Sokol.

V květnu to již byli jen 3 pracovníci ve stálém pracovním poměru, ostatní na vedlejší. Na úklid města nebyly kapacity. Úvaly byly rozkopané, odpadní kanály byly zaneseny asfaltem. Chodníky nikdo nezametal, občané odhazovali odpad v přírodě, rostly další a další černé skládky.

Firma Mondigo obdržela seznam objektů, které byly v majetku města. Firma nabídla zhodnocení majetku za účasti MěÚ.

Ing. Černý informoval rozšířenou radu o zákonu České národní rady z 24.4. o přechodu některých věcí z majetku České republiky do majetku obce. Jednalo se o 20 bytových jednotek a 7 nebytových jednotek. Městu patřil dům na tř. Rudé armády, č. 527, kde prodával p. Duspara, také prodejna v Husově ul. 268. V Husově 98/106 působila městská knihovna a v ulici Nikose Belojanise 89, dnes Štefánikově, OÚSS /zkratka je mi již neznámá, ale jistě se jednalo o starobinec/. V rodném domě Marie Majerové v č. 18 sídlil Střelecký klub a Svaz čsl. invalidů. Na náměstí M. Majerové, dnes Arnošta z Pardubic, patřil městu i dům č. 735 s prodejnou obuví. Toto je zpráva z 20. 5.

P. Král upozornil, že investor stavby nákupního střediska je platebně neschopný, a tak vyjádřil nutnost projednat stavbu a její financování s ředitelem **Stavebního závodu** p. Milošem Chvílou z Horoušan, jenž 22. května 1991 nahradil těžce nemocného Ing. Dvořáka.

Kčs 500 000,- vypomohl ONV Praha-východ, pro rok 1991 přislíbil KBV Kčs 2 milióny. MěÚ ale potřeboval o 6 mil. více.

V březnu měl Stavební závod opravovat vodovod a kanalizaci v Havlíčkově ul. a tř. Rudé armády. **Stavební závod byl založen MěNV 31. ledna 1990.** Po registraci u Obvodního soudu pro Prahu 1 nabyt právní moci 11. dubna 1990.

Poznámka: v roce 1990 se nikde neobjevila informace o založení Stavebního závodu.

Po roce starosta žádal o rozšíření činnosti na správu a údržbu bytového fondu v Úvalech po rozpadlém Bytovém podniku Praha-východ. V druhém pololetí se rada snažila realizovat převod bytového hospodářství ze Stavebního závodu na MěÚ.

Podle sdělení Ing. I. Černého MěNV Stavební závod nedotoval, ale stavební a údržbářské práce objednával a standardně podle platných smluv platil.

Stavební závod nabízel v květnu dodávky betonu, nabízel práci zedníkovi, elektrikáři, zámečnickovi – svářeči a pokrývači.

V době velkých změn nabídla firma Realitservis z Prahy 9 seminář k současné problematice bytového hospodářství.

Stavební závod Úvaly byl dodavatelem výstavby vodovodu v ulicích G. Jarkovského, V. Nováka a Nikose Belojanise. Plynofikace byla schválena v ulicích Tylova, Fučíkova, dnes Rašínova, Dobrovského, Barákova, Poděbradova, Táborská, Dobročovická. jednání s p. Chvílou proběhlo 23.7.

Poznámka: občané poukazovali na nepříliš kvalitní práce, na potřebu větší kontroly.

V Havlíčkově ulici zaplatil legionář Budka chodník z dlažebních kostek. Tento úvalský unikát od schodů až k hostinci na rohu Havlíčkovy a Nerudovy ulice, který byl před válkou v majetku p. Budky, byl vytrhán a nahrazen zámkovou dlažbou. Žulové kostky byly údajně odvezeny do lomu v Riegrově ulici, dnešní uskladnění neznám.

Ekologie

Ing. B. Němec předložil podklady k projednání projektové dokumentace pro akci Výmola – odstranění břehových porostů a nánosů pro Povodí Labe.

Zastupitelé se domnívali, že vypuštění Lhotáku, který je evidován jako požární nádrž, musí hospodář hlásit. Nelze vypouštět v době sucha, kdy potom klesá hladina vody ve studních. K odvozu domácího odpadu byla vybrána firma Sever, Pražské komunikace. Obyvatelé zaplatili za jednu popelnici od 1.7. Kčs 300,- a organizace Kčs 500,-.

Odpadky byly spalovány ve třídírně a spalovně v Malešicích. Vedení obce chtělo otázky skládek řešit společně s okolními obcemi.

Obyvatelé chatových oblastí se měli vyjádřit k černým skládkám a ke způsobu odvozu svého komunálního odpadu.

V září byl na okrese Praha-východ založen Ekofond.

Komise životního prostředí v čele s Ing. Němcem měla prověřit soukromou firmu pana Branyše.

Ing. Klouda uváděl, že kanalizačními přípojkami disponovali jen obyvatelé na Homolce a v nejbližším okolí. Převážná část obyvatel si nechala odvážet fekální odpad ze svých septiků. Vzhledem k tomu, že vzrostl počet automatických praček, lidé začali vymýšlet formou různých přepadů u septiků nebo volným vypouštěním postup, jak se znečištěné vody zbavit.

Ing. Klouda dále propočítává, kdyby byli Úvaláci ekologicky ukáznění, že by zaplatili za vyvážení biologických septiků Kčs 560,- , u ostatních septiků až Kčs 1 680,- za rok. Přitom v Úvalech byl velký nedostatek fekálních vozů. Vyvážení na pole není správné řešení. Splašky ze septiků vždy byly hustší, zahnilé, narušovaly vždy přirozený proces čištění v nevytížené čistírně na Homolce. Řešením byla rychlá výstavba kanalizačních přípojek, což byl úkol na desetiletí.

Odvoz fekálií zajišťovala Drobná provozovna, UNIMONT z Prahy a Miloslav Kolařík.

Ing. Němec nabádal občany, aby si alespoň na jaře zametli před vlastním prahem, aby si uklidili chodník.

Okresní hygienická stanice informovala podnikatele o vyhl. č. 91/ 84 Sb. o opatřeních proti přenosným nemocem.

Okresní privatizační komise byla založena na jaře. Členkou se stala i Ing. Pilná z Úval.

Komise ukládala zřídit sekci pro privatizaci a vyzvala občany k podání návrhů privatizace objektů v Úvalech. Sekce měla shromažďovat návrhy občanů, dohledávat údaje, vykonávat pořadatelskou službu při aukcích. Což se stalo. Řídila se privatizačními zákony č. 427/ 90, 92/91, 11/90 a 172/91 Sb. Obec měla svůj bytový fond spravovat pomocí vlastní organizace k tomu zřízené.

V Úvalech byl předsedou privatizační komise Petr Pazourek.

Zástupce předsedy okresní komise pro privatizaci v okr. Praha, která provizorně sídlila v Praze 1 na nám. Republiky 3 /bývalý hybernianský klášter/, Evžen Neubert vyzýval občany a organizace k předávání návrhů provozních jednotek vhodných k zařazení do veřejné dražby. Písemné návrhy měly být zasílány komisi na adresu do Biskupské 7.

Rada souhlasila s privatizací **kadeřnictví a holičství** v Jiráskově ulici. Restaurace a prodejna Na Slovanech ve Škvorecké ulici 337 357 byla vnitřně privatizována, tzn. že tato zařízení měli nadále provozovat stávající vedoucí Jednoty Praha-východ jako soukromí podnikatelé. Jednota se nevyhýbala možným aukcím. Z dopisu vyplývá, že stejní lidé provozovali konzervárnu v Riegrově ulici 12. Nadále působila zaštiťující síla Jednoty z Říčan.

Od září byl nastolen požadavek privatizace Drobné provozovny, Stavebního závodu i firmy pana Součka.

Byl privatizován dům v Husově ulici 261 po úmrtí majitele.

Do privatizace vyly v květnu připraveny tyto objekty:

UNIPOS - textilní výroba a čistírna, sklenářství včetně bytu, prodejna a vzorkovna v Husově 106, čistírna ve Vojanově ulici, autodoprava.

Potraviny – samoobsluha Homolka, samoobsluha v Radlické čtvrti, samoobsluha na nám. M. Majerové / provoz, bez pozemku/, maso-uzeniny v Husově ulici /provoz, bez pozemku/, zelenina v Husově ulici / provoz, bez objektu/, potraviny v Jiráskově ulici / provoz, bez objektu/, stánek PNS u nádraží / bez pozemku/, stánek PNS na nám. M. Majerové a stánek na tř. Rudé armády, Sběrné suroviny, OPAS - uhelné sklady, Domácí potřeby /železářství/ na nám. M. Majerové, Plyn v Riegrově ulici, Obuv na nám. M. Majerové / provoz, bez objektu/, Textil v Husově ulici / provoz, bez objektu/, Drogerie v Husově ulici / provoz, bez objektu/, Středočeské nakladatelství v Havlíčkově ulici /p. Nedvěd měl předkupní právo/, benzinové pumpa – majetek obce ?, Bývalé kulturní středisko V Podhájí /majetek obce/, Drobná provozovna / majetek obce/, Středočeský průmysl masný – ubytovna, ČKD provozy v Klánovické ulici.

Kuponová privatizace

Město bylo v červnu žádáno o kancelář pro kupónovou privatizaci, která pak působila v budově Tesko pod školou. V této budově V Podhájí 1283 sídlilo i Městské kulturní zařízení a Hermes. Od 1. 11. přijímaly pí I. Pospíšilová a pí Š. Karbulková kupónové knížky k registraci.

Ve městě nabízela peněžní služby **Česká spořitelna** se 3 pracovníci. To bylo nedostačující.

Sbor dobrovolných hasičů oznamoval, ve kterých čtvrtích budou hasiči provádět preventivní kontroly. Hasiči prováděli kontroly ve svém volném čase bez nároku na odměnu. Svaz požární ochrany se přejmenoval na **Sbor dobrovolných hasičů**.

Velitel Junek požadoval instalaci 2. hasičské sirény a rekonstrukci hasičského domu. Pan Junek měl do dubna předložit návrh rozpočtu, JUDr. Němec s J. Křelinou prověřili podle zákona finanční hospodaření. Hasiči požadovali výpověď jedné rodiny z bytu hasičského domu. Starosta domluvil reciproční spolupráci hasičských sborů okolních obcí.

Veřejná bezpečnost, ke konci roku Policie

Starosta opakovaně žádal na nejvyšších místech o zřízení oddělení VB. Kapitán JUDr. Denk z Obvodního oddělení VB v Čelákovících věděl, že jeho oddělení potřebovalo posílit, potřeboval by 22 mužů s 2 vozidly. V Úvalech byla zajišťována služba jen v úterý v dopoledních hodinách a ve čtvrtek v odpoledních hodinách. Dojíždění hlídky v noci na dobu 1-2 hodin bylo nedostatečné.

V lednu a únoru 1990 bylo spácháno 10 trestních činů, 2 byly objasněny. Z 5 přestupků byly 4 objasněny. V r. 1991 bylo ve stejném období spácháno 24 trestních činů, pouze 1 byl objasněn. Ze 14 přestupků byly 4 objasněny. Jednalo se tedy o enormní nárůst trestné činnosti. Město žádalo o větší kontrolu provozu a hlavně o pomoc při zajištění pořádku v době zábav. Nadále pokračovala jednání s ministerstvem o zřízení stálé služebny. Kapitán Denk přislíbil v červnu větší kontrolu provozu motorových vozidel, mnohé se pohybovaly bez poznávací značky. Řidiči nedodržovali dopravní značky hlavně u parkování a zakázaného vjezdu.

Samostatné oddělení se nepodařilo založit, byť MěÚ připravil veškeré podmínky. Tiskový mluvčí poskytl alespoň telefonní čísla všech služeben a obvodních oddělení na okrese včetně dálničního oddělení v Mirošovicích.

Kultura

Městské kulturní zařízení sídlilo V Podhájí, č. 1283, hospodařilo s vlastním rozpočtem. V čele působila dočasně pí Ilona Pospíšilová, jež si vyžádala, aby se od června MKZ stalo

příspěvkovou organizací. Městské kulturní zařízení mělo na starosti ještě kino a distribuci ŽÚ.

V prosinci 1990 byly uspořádány dva koncerty vážné hudby. V kulturním domě vystoupil komorní orchestr z Č. Brodu spolu s dětským pěveckým sborem ZŠ v Úvalech s dirigentem F. Smolíkem. Další koncert v katolickém kostele, v pořadí již 4., byl také hodně navštíven. Zazpívaly členky pražského souboru Juventus Pedagogica s přáteli, mezi účinkujícími byla i PhDr. Alena Bakosová. 5. ledna byla v sokolovně pořádána novoroční taneční zábava. 18. ledna bylo pozváno Divadlo Járy Cimrmana s Vyšetřováním ztráty třídní knihy. 21. února nám v kulturním domě zapíval Jiří Dědeček.

V březnu byl kvůli nákladům na topení a další provoz uzavřen kulturní dům, a proto následující programy byly přesunuty na pozdější měsíce.

V dubnu přijel Wabi Daněk společně s Janem Nedvědem. Luděk Sobota a Jiří Wimmer pobavili v pořadu Škola hrou. Dětský pořad Dětská smyslová revue byla plná písniček, kouzel, soutěží o ceny. Ze známých písničkářů byl pozván Jan Burian. V obřadní síni byla zahájena výstava autogramů. Na konci dubna vyprávěl spisovatel a redaktor Mladého světa Radek John o Americe, natáčení filmů.

V květnu se uskutečnily již objednané pořady včetně vystoupení Jana Spáleného, Ivy Janžurové, Jitky Molavcové, Greenhorns a skupiny Olympic. Byla otevřena výstava obrazů pana Tvrdíka. V katolickém kostele jsme vyslechli koncert Tria české hudby.

V červnu byli pozváni milovníci vážné hudby do kostela Zvěstování Páně na koncert pro dvě harfy a flétnu. V dalším koncertě se představila rodina Bouškova - 2 harfy a flétna. Ing. Kovář si posteskl nad malou návštěvností a nad absencí učitelského sboru, dřívějšího nositele hudebních tradic. V kulturním domě vystoupila skupina Pacifik. Uskutečnil se avizovaný koncert Jaroslava Hutky s Radimem Hladíkem.

Poznámka: mluvila jsem s J. Hutkou o jeho životě, o českých hudebnících v exilu, konkrétně o Františku Škroupovi v Rotterdamu, ale rozhovor jsem nenapsala. Škoda. MKZ opět nabízelo hudební kurzy, hru na zobcovou flétnu. Na říjen byl připraven koncert vážné hudby v kostele Zvěstování Páně v podání souboru FOK – Trio Cantabile. V říjnu byla uspořádána výstava fotografií a uskutečnil se zábavný pořad Videostop s Janem Rosákem. Dále v kulturním domě zazpíval 31. 10. Pepa Nos.

Byly pozvány skupiny Colorado a Kapky. 9. 11. se uskutečnil zábavný pořad Kde domov náš v podání skupiny Peterka a spol. Na 30. 11. až 4. 12. byla naplánována prodejní výstava hraček. Děti byly zvány na Mikulášský kabaret Jitky Molavcové. 12. 12. přijel Miroslav Horníček a vzpomínal na Jana Wericha. V prosinci zazpívalo Trio české hudby koledy opět v katolickém kostele. Pater Karel Šubrt byl velmi vstřícný.

Pan Štícha si posteskl nad nadcházející restitucí KD. Vzpomněl, že v Úvalech byla 2 kina – v sokolovně a v tělocvičně DTJ /Dělnická tělovýchovná jednota/ na Úvaláku. Budova byla přeměněna na školu a potom mateřskou školku. Kulturně sloužily před válkou 3 sály, sál v sokolovně, sál U Nědvědů, kde byl později umístěn sklad učebnic, a sál U Komberců. Celý restaurant U Komberců byl v 50. letech přebudován za finanční pomoci spisovatelky M. Majerové na kulturní dům. Přestavba byla realizována bezplatnou prací desítek mladých mužů. Pan Štícha se obával o konec kultury v Úvalech, protože zbyla již jen sokolovna. Poznámka: sokolovna by měla sloužit především cvičení. V zimě zde byly pořádány plesy.

Provoz kina pokračoval do konce roku. V druhém pololetí se MKZ staralo i o kino. Hrál se v sobotu, v neděli, v pondělí a ve středu.

Filmový klub pod vedením Ing. Zdenky Havránkové zval v lednu na filmy Skrytý půvab buržoazie a polský film Krátký film o lásce. V únoru jsem slyšeli Živá slova Jana Wericha. Film o putování dvou hippies Amerikou Bezstarostná jízda a film E.Schorma Každý den odvahu byly nabídnuty v únoru. Ve středu uvedl klub Spalovače mrtvol a český film J.

Herze Straka v hrsti.

Na červen připravila Ing. Z.Havránková společně s Ing. Janem Kubelkou americký film Všechn ten jazz a od Woody Allena Zločiny a poklesky.

V MKZ pracovala jedna pracovnice na plný úvazek, 2 pracovníci na vedlejší pracovní poměr. V kině bylo zaměstnáno 7 lidí / 2 promítači, pokladní, zřízenec, uklízeč, topič a vedoucí kina/.

Městská knihovna

Vedoucí Iva Krňanská nechala díky zvýšeným cenám knih schválit nový knihovní řád, byl zaveden roční poplatek za členství ve výši Kčs 10,- a 20,-.

Pí Krňanská lákala po uzavření prodejny knih velmi vtipným článkem na bázi reklamy Úvaláky do knihovny, kde na ně čekalo 16 000 svazků.

Knihovna se připravovala na 130. výročí svého [založení v r. 1862](#) na návrh kaplana Františka Havlíčka z Hradešína. Tehdy se na uvítání nového duchovního, faráře Františka Soukupa, konal ples. Čistý výnos 44 zlatých byl věnován na založení knihovny.

Život Úval

Vedoucím redaktorem byla PhDr. Lenka Mandová. Základní sestavu redakční rady tvořili prom. fil. Miloš Měšťánek a Ing. Vladislav Procházka. Tiskla a. s. Hermes. ŽÚ přinášel články z úřadu, od politických stran, církví, informoval o sportovním a kulturním dění včetně programu kina. Začal uveřejňovat rozhovory s novými podnikateli a starými podniky, otiskoval jejich inzeráty. Mnoho informací přinášely články o dění ve školství, oproti loňskému roku chyběly zprávy předsedů komisí, výjimkou bylo životní prostředí.

Pí Tůmová apelovala na menší cenu snížením nákladu, zmenšením počtu stran. Zastupitelé byli vyzýváni k větší písemné sdělnosti. Místostarosta Tourek byl pověřen pravidelnou účastí na zasedání redakční rady. Ten se obával, zda odpovědi na otázky zástupcům města byly opravdu vytištěny v plném rozsahu. Pravdivost potvrdil v dubnu i Ing. VI. Procházka. Městské zastupitelstvo mělo dodat po dohodě s redakční radou přehled základních článků.

V prosinci dosáhl ŽÚ 32 stran. Rada navrhovala doplnit redakční radu p. Levým. Poznámka: To p. Tourek na redakční radu nedocházel? Články se staly oporou pro vytvoření kroniky.

ŽÚ vzpomenu 200. výročí smrti W.A.Mozarta. Ing. Oldřich Kovář chtěl upozornit na rozhlasové pořady, ve kterých vzpomínal na svůj život náš někdejší spoluobčan z let 1946-51, tehdy student konzervatoře, dnes [profesor hudby a dirigent ve Vídni Adolf Kouba](#). V době svých studií bydlel u svého strýce a úzce spolupracoval s úvalským amatérským komorním orchestrem a pěveckým sborem, v kostele působil jako regenschori. Po absolutoriu u prof. Talicha odešel do Bratislavy, r. 1964 emigroval do Vídně, kde učil a dirigoval v Karlskirche. Propagoval českou hudbu předmozartovského období. Dne 10. října řídil v Praze koncert orchestru Qautro corde v chrámu sv. Mikuláše na Starém Městě. ŽÚ uspořádal anketu, proč čtenáři navštěvovali úvalskou knihovnu. Pro vánoční čas otiskl 5 otázek týkajících se historie Úval.

[Kronikářem](#) byl ustanoven PhDr. Stanislav Sedlmajer. S p. Jiřím Štorkem a správním odborem měli vyřešit umístění archivu. Dr. Sedlmajer nás seznamoval s marným úsilím obce postavit ve 30. letech měšťanskou školu. Do diskusí se tehdy zapojily politické strany. Na nám. Svobody měla stát nová škola, do soutěže bylo přijato 17 architektonických návrhů.

MěÚ připravoval ke konci roku změny názvů některých ulic a náměstí. Vedle podnětů občanů připomenul kronikář i původní názvy před jejich přejmenováním po r. 1948. Např. Rašínova byla přejmenována na Fučíkovu. Mnohá místa nesla místní pojmenování, které

by se mohlo objevit i v nových názvech ulic.

28. února skončila činnost prodejny knih. Vedoucí Daniela Štípková doufala, že jiný podnikatel se ujme tradice prodeje knih.

Školství

V základní škole bylo ve školním roce 1990/1991 19 tříd s 545 žáky, od září 542. Z 8. tříd mohli žáci pokračovat v prozatímní 9. třídě, dobře prospívající se ucházeli o místa na středních školách. Z vycházejících 81 dětí jich bylo přijato 32. Byla zavedena výuka základních cizích jazyků, bylo obtížné sehnat kvalifikované učitele. Od září nastoupil rodilý mluvčí z Anglie Martin Koffer za měsíční plat Kčs 2 100,-. Při 1. výplatě se ptal, zda je to výplata za týden. Vydržel jen půl roku. Další lektor by si představoval měsíční plat asi Kčs 6 000,- plus ubytování. Problémem při angažování byla jazyková bariéra. Bylo nabídnuto náboženství jako nepovinný předmět. V r. 1990 bylo pro školu čerpáno Kčs 284 570,-. Budovy č. 7 a 8 nebyly napojeny na vodovod, ani se s budováním nepočítalo. Velké problémy nastaly s fluktuací uklízeček. K 30. 9. skončil pracovní poměr školník Pagáč. Ve školní jídelně se vyskytla stížnost na kvalitu jídla.

V r. 1991 získala škola dotaci na opravu střechy, při opravě byly třikrát nastříkány krovy proti houbám a dřevomorce. Při kontrole jižní a západní části opravené střechy ředitel zjistil, že zatéká takovým způsobem, že voda musela být zachycována džberý. Špatný stav krovů byl ještě zhoršován. Ve vytápění přešla škola z koksu na plyn, plně automatická obsluha byla řízena počítačem. Byly opraveny věžní hodiny, s jejichž zapojením měly Elektrorozvodné závody z Kralup nad Vltavou nějaké potíže. V rámci výstavby vodovodu byl proveden výkop, který byl zaházen, ale došlo k poměrně hlubokým propadům půdy. Někde z děr trčely ocelové tyče uzávěrů. V rámci stavby zvláštní školy byl vybagrován terén, takže mezi stavbou a přístupovou cestou k budově č. 8 vznikl výškový rozdíl 2 m, jenž nebyl nijak označen nebo chráněn. Budova z r. 1969 se odklonila od budovy z r. 1912. Vznikly mezery 1- 2 cm široké, kam zatékalo. Dopis ředitele byl datován 22. listopadu.

Ředitel F. Smolík vysvětloval právní subjektivitu – movitý majetek patřil škole, nemovitý obci. Plná právní subjektivita umožňovala řediteli řešit pracovní právní vztahy, hospodařit s movitým majetkem, dbát práv a povinností vyplývajících z dalších předpisů – požární ochrana, správní, občanskoprávní obchodní předpisy atd.

Ministerstvo školství uvolnilo pro následující rok ohromné dotace, které rozdělil Školský úřad. Naše ZŠ zakoupila počítače s tiskárnou, televizory, magnetoskopy /celkem ve vlastnictví již 4 televizory a 3 magnetoskopy/ a další elektrotechnické pomůcky. Ředitel školy si chválil možnosti výuky s počítači i u cizích jazyků s magnetofony a videem jako novinkou.

Ředitel nastínil katastrofální stav školní budovy č. 7 z 80. let 19. století s vysokými stropy, úzkými chodbami. Vlhkost v budově dosahovala několikametrové výšky, takže okna byla vyhnílá. Hygienická zařízení byla v žalostném stavu přes veškerou péči uklízeček. Ředitel doufal, že v r. 1992 nebudou hodiny dílen umístěny do první školní budovy ze 17. století, do kamenného Domečku.

Podle zákona č. 205/1991 Sb. plnila ZŠ úkoly dané zřizovatelem, tzn. MěÚ, a mohla využít prostředků získaných hospodářskou činností ke zkvalitňování své činnosti.

Od září kontroloval základní školu namísto odboru školství nový Školský úřad v čele s inspektorem Pavlem Píchou.

41 žáků zvláštní školy se učilo ve 3 třídách. 10 dětí osmých tříd našlo možnost vyučení. K plnění výchovného plánu využívala zařízení základní školy – školní dílnu, cvičnou kuchyň, tělocvičnu a školní jídelnu.

Ředitelka Eva Bubáková v tomto roce žádala od MěÚ Kčs 20 000,- na telefon, poštovné a nejnnutnější výdaje, dostala je přislíbeno. Rmoutil ji vztah veřejnosti k handicapovaným

dětem, předsudky vůči zvláštní škole jako neblahé dědictví minulých desetiletí. Budova zvláštní školy byla ve výstavbě, na niž bylo v r. 1990 čerpáno Kčs 3 807 148,-. S dodavatelem, Stavebním podnikem Říčany, byly v listopadu 1990 dohodnuty 2 varianty dočasného ukončení stavby, protože díky neexistujícím dotacím se nemohlo stavět. V září musela zvláštní škola odmítnout žáky z důvodů malých prostor, budovy č.7 byly v nevyhovujících hygienických podmínkách. Ředitelka zoufale potřebovala moderní učebny. Objevila se otázka hlídání a zakonzervování stavby, v říjnu 1991 se zase začalo stavět, protože v létě získalo město dotaci 3,9 mil. Kčs. Školní úřad uvolnil v létě finanční částku, která byla využita pro další vybavení nové zvláštní školy, jejíž stavba v tomto roce příliš nepokročila.

Ve školní jídelně děti platily za oběd Kčs 7,- , dospělí Kčs 8,30,-.

Starosta vysvětlil problémy stavby zvláštní školy s rozpočtem přes 10 miliónu pro 5 tříd s dílnami pro ZŠ, dílnami pro zvláštní školu, kotelnou pro celý areál, kabinety, klubovnou atd. Školu projektoval Ing. architekt Pešek z Druposu, hlavním stavebním dodavatelem byl stavební podnik Říčany. Investiční akce ve školství byla přehodnocena jako přístavba a přenesena do neinvestičních akcí a financována odborem školství ONV. Pro nedostatek peněz byla stavba zastavena, ale stavěla se plynová kotelna. Starosta sháněl zbylých Kčs 3,9 miliónů na dostavbu, počítal i s městskými penězi.

Kapacita **II. mateřské školky na Úvaláku** byla stanovena na 50 dětí, od září to bylo 52 dětí ve 2 třídách, z toho 3 děti mladší než 3 roky. Podle vyhlášky se jednalo o nadstav. Na provoz a údržbu bylo v r. 1990 vydáno Kčs 118 347,-.

Ve zprávě ředitelky Marie Schneiderové byly obsaženy zprávy o přijetí tříletých dětí, do jedné třídy mohly být přijaty 2 děti od 2 let věku. Vedle informací o stravování, výbavě dítěte jsme se z provozního řádu dozvěděli, že se v 8 hodiny dveře pro přicházející děti zavřely. Poznámka: z osobní zkušenosti vím, že péče o děti byla v této školce vzorná, děti se vedle hraní učily v klidné atmosféře pořádku /uklizení kabátu a bot/, společenskému chování / podání ruky při rozloučení/. Škoda, že tyto návyky nikdo nepožadoval v základní škole. Asi to neumožňovaly malé šatny v č. 7 pro daleko více žáků, a tak si děti navzájem šlapaly po hezkých bundách a taškách.

III. mateřská školka s jeslemi v Kollárově ulici měla kapacitu 90 dětí, z toho v jeslích bylo 16 dětí. V r. 1990 bylo čerpáno na provoz Kčs 39 920,-.

Od 1. září byly zrušeny jesle, pracovnice rozvázala pracovní poměr. Do školky docházelo 92 dětí rozdělených do 4 tříd. Ředitelkou zůstala Eva Pšeničková, o děti se staralo 7 kvalifikovaných učitelek. Druhým rokem vyučovala děti němčině Dana Čepková, prom. filoložka, dnes se používá titul magistra.

Ředitelka uváděla, že překračuje položky na elektřinu, palivo a odvoz popele. Uváděla, že zavedením plynu by mohla ušetřit nejen na topení, ale hlavně při odvozu popelnic. Denní norma na stravování byla stanovena na Kčs 12,-, rodiče platili Kčs 11,-. Zbytek doplácel MěÚ.

V obou školkách nalezlo práci 22 žen /učitelky, kuchařky, školnice, uklízečky/.

Z uvedených čísel opatrovaných dětí je zřejmé, že zájem o obě školky byl velký.

Výsledky **městského domu dětí a mládeže** patřily k nejlepším na okrese. 348 děti a mladých lidí do 20 let si mohlo vybrat z 23 zájmových kroužků včetně dramatického, tanečního, vaření, šití, šachového, turistického nebo anglického a německého jazyka. Od září přibýly další dva – estetiky a společenských věd. Ředitelka Jana Pospíšilová navrhla zvýšení ročního zápisného na Kčs 100,-. K oporám domu patřily Eva Šimůnková a Alena Sismilichová plus 8 externistů. MDDM zabezpečoval akce pro všechny děti, mnohdy za účinné spolupráce s ostatními organizacemi – Junák, Sokol. V r. 1991 se poprvé vzpomínal 28. říjen, založení Československa r. 1918. Z rozpočtu města bylo r.

1990 pro MDDM čerpáno Kčs 55 862,-.

Ve školním roce 1990/91 bylo uspořádáno 38 akcí a zájezdů, v dalším školním roce zatím 10 akcí včetně 2 šachových turnajů. MDDM byla dovybavena videem, televizorem a magnetofonem, což je využíváno při výuce jazyků. MDDM byl vymalován, koupen nový koberec, svépomocí byl natřen kuchyňský nábytek. Na instalování zakoupených obkladů nezbyly vloni peníze, z letošního rozpočtu Kčs 75 000 zbývají peníze, a tak chce ředitelka zadat Drobné provozovně obležení stěn.

Ředitelka byla spokojená s aktivitami školní mládeže, ale přemýšlela o dětech ve věku 14-18 let, pro které by bylo potřeba nabídnout psaní na stroji, účetnictví, šití apod. Jen 32 těchto mladých lidí pomáhalo, bylo aktivních.

V únoru uspořádal MDDM masopustní průvod. Ředitelka zvala všechny dospěláky se smyslem pro humor v nápaditých převlecích. Následoval dětský karneval v sokolovně. Poznámka: po masopustním průvodu následovala Popeleční středa a neměly být nabízeny žádné tance, žádné zábavy. Pí Pospíšilová se pro toto pořadí rozhodla kvůli větší reklamě, protože vše spojené s církevním rokem bylo za komunistů potlačováno, a tak mladší generace nebyly se zvyky obeznámeny.

Poté následovala kuličkáda, rej čarodějnic, spoluúčast na výstavách v kuturním domě. Na Den dětí byl uspořádán staročeský jarmark se zahraniční účastí. Na konci června se děti pochlubily na akademii svým tancem, dramatickými scénkami a vystoupil i klub mládeže. Kdo se účastnil akcí, věděl, kolik bylo v Úvalech šikovných dětí.

Rada učinila základní roky, aby v Úvalech mohla být založena **základní umělecká škola – ZUŠ**. F. Smolík měl zjistit zájem žáků o výuku konkrétních nástrojů. Zatím se výuce na hudební nástroje věnovalo 50 dětí. Docházely do bývalých šaten kulturního domu, hudební škola pracovala pod hlavičkou ZUŠ Čelákovice. Pí Karla Pešková a pí Kolomá a sl. Munzarová vyučovaly hře na klavír, p. Hejsek hře na dechové nástroje. Škola dotovaná státem, přímým nadřízeným byl školní inspektor, ztratila v době privatizace učebny i možnosti pro provozování žákovských a absolventských koncertů. Učitelky by si vedle malých učeben přály založení místní ZUŠ s houslovým oddělením, přály všem dětem hudební vzdělání pro jejich potěchu. Hudba zušlechťuje.

ZUŠ nebyla v Úvalech založena pro malý počet žáků. Hudbě se věnovalo 50 dětí, 20 žáků ještě chybělo.

Do **Okresní školní rady Prahy-východ** byli 5. 8. zvoleni:

za zvláštní školu p. Josef Koting, za rodiče p. František Smolík a za obce pí Jaroslava Škorpilová z Jiren. Podepsali starostové Úval a Jiren, Ing. I. Černý a Miloš Chvíla.

Církev

Farář Církev čsl. husitské Jiří Kostecký psal do ŽÚ o původu jesliček, což bylo téma v mnoha rodinách neznámé.

Také tato církev se podílela na organizaci Evropského setkání mladých – Taizé. Přišlo nádherné poděkování od Uty z Německa, pro kterou jako Němku bylo velkým zážitkem, že starší lidé neprojevíli nenávist po zkušenostech z války, ale živě s ní diskutovali. Uta děkovala za slova smíření a odpuštění, i když věděla o bezpráví za A. Hitlera. J. Kostecký se domníval, že setkání křesťanů mělo smysl a vyzýval občany k laskavosti, přívětivosti a ohleduplnosti.

Pan farář vzpomněl všech zemřelých, na které vzpomínáme na začátku listopadu. Nejmenoval jen rodinné příslušníky, ale vzpomněl na životní dílo buditelů, na hrdinství padlých za naši vlast. Vyzýval k toleranci, k žití tak, jako by to byl náš den poslední.

Církev římskokatolická dostala jesličky darem pro kostel Zvěstování Páně v r. 1895 od pana Bohumila Mladějovského v hodnotě 240 zlatých. Podle ústního podání prý pocházejí

z Rakouska, ale řezbář není znám. Jesličky bylo možné si prohlédnout každý den před bohoslužbami před 17. hod. nebo po bohoslužbách po 18. hodině. V neděli před 8,30 hod. a po 9,30 hodin.

Účastníci ekumenického setkání mládeže Taize poděkovali všem včetně P. Karlu Šubrtovi. P. Šubrt nás seznamoval s Desetiletím duchovní obnovy, vyhlášené arcibiskupem Tomáškem. 3. rok byl zasvěcen sv. Vojtěchovi, druhému pražskému biskupovi, jenž se snažil, abychom žili podle 6. a 9. božího přikázání. Nesesmilniš. Nepožádáš manželky bližního svého. Tento rok jsme měli přispět k ozdravení rodinného života. P. Šubrt vyzýval k písemné diskusi na toto téma. Se sv. Vojtěchem Desetiletí duchovní obnovy skončilo. Bylo to v době milénia jeho smrti v původním Prusku r. 997. 4. rok Desetiletí duchovní obnovy byl zasvěcen blahoslavené Zdislavě, která se jako matka, manželka a dobrá křesťanka starala o chudé a léčila je. Založila s manželem v Jablonném v Podještědí klášter, kde byla r. 1252 pochována.

V Úvalech se objevila zajímavá novinka při odvodu na 18 měsíční vojenskou službu. Pater Šubrt byl osloven Okresní vojenskou správou Prahy-východ, aby promluvil při odvodu branců. Během půl hodiny hovořil o lásce k bližnímu, Bůh vyžaduje jen lásku. K. Šubrt zdůrazňoval, že podstata křesťanství je jinde než v kostele. Toto laické vysvětlení doplnil dalším článkem na teologické úrovni.

Vikářka [Českobratrské církve evangelické](#) Irena Škeříková nám popřála hezké vánoční svátky, vysvětlila jejich poselství a zamyslela se nad třemi důležitými věcmi. Psala o slovu, životě a světle.

Po Úvalech začali u nádraží postávat členové nezaregistrované církve [Svědci Jehovovi](#), kteří zvonili i u domovních dveří. Nabízeli čas. Strážní věž. MUDr. Sylva Benešová upozornila na jeden jejich nebezpečný názor – odmítání transfúze krve.

[Politické strany](#)

[Čsl. strana lidová](#) nás informovala o setkání mladých v období silvestra v Praze. Jednalo se o hnutí Taizé z Burgundska. Přijelo 83 000 poutníků, katolíci, pravoslavní, evangelíci, baptisté, kalvinisté, luteráni, anglikáni i lidé bez víry. Bydleli u dobrovolníků po celém Středočeském kraji. V Úvalech bylo ubytováno ve škole, v domě mládeže a v rodinách 100 účastníků z Polska, Španělska, Slovinska a Německa.

90 bratrů v Taizé pozvalo poutníky z Evropy na týdenní pobyt. Po Velikonocích byla zřízena pravidelná kyvadlová doprava z Prahy, Brna, Bratislavy do Taizé a zpět za Kčs 1 550,-, Kčs 1650,- a 1700,-. Mladí lidé od 17 do 29 let se tak podíleli na programu hnutí usmíření všech národů. Starší lidé i s dětmi si mohli vykořespondovat výjimku.

[Občanské fórum](#) informovalo článkem mluvčího Ing. Odřicha Kováře o názorových proudech reprezentace na dalším hospodářském rozvoji státu. Spor mezi Waltrem Komárkem a Václavem Klausem vyhrál V. Klaus. Republikový sněm řešil tyto problémy 13. ledna. K podpoře zachování občanského hnutí OF vydali někteří stoupenci tzv. Černošickou výzvu. Ing. Kovář vyzýval stoupence OF, aby se vyjádřili, zda jsou pro založení nové politické strany v čele s V. Klausem, nebo aby podepsali Černošickou výzvu. Oba proudy měly působit v rámci OF pod společnými rámcovými stanovami. Tiskopisy pro vyjádření názoru se nacházely u místních mluvčích, v Úvalech u Ing. Vlad. Kolomého, Ing. M. Těšíka a Ing. Ol. Kováře. Konečné stanovisko měl vypracovat mimořádný sněm svolaný na 23. února.

Poznámka: V. Klaus využil hnutí založeného V. Havlem a z mnoha členů vytvořil později novou stranu s názvem Občanská demokratická strana.

Ing. Kovář napsal, že členové rady za OF se registrovali v ODS. Jinak část OF vytvořila Občanskou demokratickou alianci. ODA byla viditelnější než třetí část vzniknuvší pod

názvem Občanské hnutí.

Podnikání

MěÚ na jaře vydával povolení k uzavření prodejny nebo ke změně pracovní doby. MěÚ odpovídal záporně na žádost o prodej pozemků či nemovitostí s odkazem na nevyjasněné majetkoprávní vztahy. MěÚ souhlasil s umístováním prodejen podle zákona České národní rady č. 367/90 Sb.

V listopadu byl jak živnostenským referátem OÚ Prahy-východ, tak skutečnými podnikateli odsouzen tzv. Švarcův systém, kdy podnikatel zaměstnával další podnikatele. Ke konci roku bylo v Úvalech registrováno asi 100 podnikatelů, ale mnozí podnikali vedle svého hlavního zaměstnání na vedlejší pracovní poměr.

UNIPOS zrušil sběrnou a čistírnu oděvů. Vedoucí lesní správy **Českých lesů** Ing. Bohumil Prokůpek odpovídal na nářky občanů, kterým se nelíbila navezená výkopová zemina s kameny na části hlavní cesty v úvalské Oboře. Navožený materiál měl cestu zpevnit, cesta čekala také na srovnání. B. Prokůpek vzpomínal na doby před r. 1989, kdy požadavky národního hospodářství měly přednost před potřebami lesa. Dříve se v lese stavěly muniční sklady, vyústění kanalizace apod. Letos jsme byli svědky vandalismu, kdy mladé borovice byly ukradeny jako vánoční stromeček. Ing. Prokůpek varoval, že škody v lese lze napravit až po mnoha letech.

Dřívější **Středočeský průmysl masný** zahájil prodej balíčkového masa v podnikových prodejnách v Úvalech a v Kyjích. Koupil nové stroje, ale celkový provoz a budovy byly technicky zanedbané. Ředitel Lubomír Šnejdar uvedl, že osamostatněný státní podnik Masna dosáhl zisku Kčs 4,6 mil., čekalo se 1,8 mil. Vloni vyrobili 360 t uzenin, letos 420 t. Bývalá **Hefa se jmenovala a. s. ČKD Trakce** a zaměstnávala 55 zaměstnanců, kteří vyráběli elektrické vybavení pro tramvaje a lokomotivy. Museli propustit důchodce, loňský rok nebyl úspěšný. Kubánce už neměli žádné, z Vietnamců zbyl jediný. Vedoucí Petr Kříšťál informoval ŽÚ, že chystají fúzi s jednou švýcarskou firmou při zachování výrobního programu. Podnik by se měl zvětšit a navýšit počet pracovníků.

Do druhého kalendářního roku vykročila **večerka U Václava** V Setých majitele Václava Leina, jenž prodával potraviny od 11 do 20 hodin i o víkendech. V pondělí a úterý, kdy sháněl zboží, bylo zavřeno. Nebylo to lehké, protože dodavatelé měli stále monopol.

Radní a ředitel ZŠ František Smolík otevřel v lednu v pronajatých prostorách školy **soukromou jazykovou školu**. Náklady hradil jako každý jiný podnikatel.

Obchodní podnik **Real** zahájil prodej v Husově ulici 77, jednalo se o sortiment domácích potřeb s důrazem na elektrospotřebiče. Pan Čihák tam zhotovoval klíče, brousil nože a nůžky.

Firma **Satka** se zaměřila na kabelovou televizi.

Pí Mezerová požádala o pronájem **restaurace U Nedvěďů** pro pana Listoně.

Pí Bartošková opakovaně žádala v srpnu MěÚ o možnost postavit si na náměstí pěknou **moderní trafikou**. Žádost podpořila nabídkou prodeje knih, který v Úvalech chyběl. Dočkala se před Vánocemi.

Stavební **firma KURPIL**, spol. s r.o., nabídla v inzerátu pana Hrachovce své služby při rekonstrukcích bytů či obchodů.

Pí Drumevová nabízela vyčištění koberců. Pí Kadlecová nabízela ve Škvorci mandlování prádla. Za 1 kg požadovala Kčs 2,-. Pan Kafka ze Škvorce výborně zvládl opravy praček, akumulárních kamen, elektrických sporáků apod. Poznámka: tato služba byla považována za velmi potřebnou a příjemnou po desítkách let absence jakéhokoliv opraváře.

Paní Slezáková si pronajala prodejnu v Husově ulici od Kučerů a prodávala kusový textil, prádlo, koberce, záclony. Víkala by rychlejší velkou privatizaci, od níž si slibovala pružnější

nabídku od výrobních podniků.

Pan Jan Svoboda sháněl spolupracovníky pro finanční poradenství.

Státní podnik Benzina DIZ sháněla do provozovny v Úvalech 2 manipulační dělníky do skladu materiálu.

Parketárna Úvaly, založená 1884 Janem Netušilem, nabízela práci pro ekonoma závodu.

Firma Rosca se zabývala nabídkou kopírování a fotografování do průkazů apod. Její hlavní činností byl zahraniční obchod /export-import/. Specializovala se především na dovoz aut, méně elektroniky, mohla nabídnout cigarety a potraviny. P. Rosca zval všechny podnikatele na ustavující schůzi úvalského svazu podnikatelů. Chtěl nabídnout založení společného podpůrného účtu, zpracovat program a postavit kandidátku do příštích voleb do zastupitelstva. Tedy vytvořit hospodářskou a posléze politickou protiváhu stávající radě MěÚ.

Soukromá tiskárna TyPol nabízela zhotovení vizitek, oznámení, stravenek, parte.

Paní Maixnerová, čalounické práce, potahovala starožitný i novější nábytek.

V kulturním domě se v říjnu uskutečnila burza dětského oblečení.

Pí Růžena Kroutilová prováděla opravy šperků, vykupovala zlato.

Policie upozornila město na nedostatky v okolí skladu **Středočeských plynáren** v Riegrově ulici v lomu. Město slíbilo plochu upravit a vyspravit plot. Policie tam řešila krádež vloupáním.

V Jiráskově ulici otevřely I. Budařová a pí Pazourková první **boutique** se sportovním a společenským oblečením z dovozu. Platila i nabídka ušití na zakázku. Malý krámk byl pronajat od UNIPOS.

Jaroslav Černý nabízel **opravy pneumatik** osobních aut včetně sběru na protektorování.

Pan **Miloš Pálek** otevřel na jaře malé občerstvení na odpočívadle u státní silnice na Úvaláku. Nabízel řidičům grilované speciality a nápoje. Pan Pálek tuto činnost považoval za přechodnou, protože chtěl založit obchod, kde by prodával víno a zahraniční sýry. Nyní byl však spokojen s možností podnikání, s volností. Pan Pálek získal stříbrnou medaili za vlastnoručně vyrobené víno ze směsi Ruland a Sauvignon, bylo to v srpnu 1989 v bratislavském hotelu Fórum. V Havlíčkově ulici se chystalo otevření **vinárny U vinařů**.

Pan Jaroslav Němec nabízel opravy a seřizování motorů, osobních automobilů zn. Škoda, Renault a Dacia.

ZAMORA, soukromá drogerie VI. Záměstné, otevřela na nám. M. Majerové, č. 19, prodejnu. /Jednalo se o bývalý hostinec pana Sechtra/.

MARVEX z Č. Brodu nabízel v bývalém cukrovaru stavební a instalační materiál.

UNIVERSAL, soukromá prodejna textilu, byla otevřena v Nerudově ulici 272.

Zahradnictví na Homolce v Nerudově ulici 1111 upozornilo inzerátem na své služby.

RNDr. Srbová nabízela výuku anglického jazyka. **Pí Jana Hešterová** otevřela v Havlíčkově ulici 262 prodejnu smíšeného zboží.

Agroslužby p. Petra Krále nabízely přepravu materiálu a zemní práce. **Cestovní kancelář Diana – M** nabízela poznávací zájezdy po střední a západní Evropě.

Soukromá firma **AUTOKAROLAK** mohla pomoci při stěhování, likvidaci pozůstalosti. Vykonyvala i autoklempířské a autolákyrnické práce.

Pohřební služba Holubovi & Žížala z Českého Brodu zajistila vše při pohřbu, dále prováděla kamenické práce.

Firma **M&Z** se věnovala zlatnické práci a opravám. Soukromá firma Glanz nabízela své služby při úklidu domácností včetně drobné domácí práce.

Firma Chocholouš inzerovala zajištění plynofikace a pomoc při instalaci ústředního topení.

Firma Ladislava Janáčka nabízela podobné služby domácnostem, provozovněm při plynofikaci.

Tajvi video & foto nabízela zhotovení video záznamů.

Smíšené zboží U Hroudů v Dobrovského ulici rozšiřovalo sortiment.

Pí Semrádová zpracovávala daňová přiznání.

Pí Alena Franková otevřela v Nerudově ulici pánské a dámské kadeřnictví.

Úvalské podniky a prodejny

ČKD Trakce, Benzina, odbytový závod, státní podnik, Interier, st. podnik, Montážní podnik spojů, Benzina- čerpací stanice, s. p., Středočeské nakladatelství v Havlíčkově ulici, Středočeské dřevařské závody – parketárna, Benzina, st. podnik, DIZ provoz Úvaly, Masna, st. podnik, Státní statky, hospodářství Úvaly, UNIPOS, st. podnik, Středočeský průmysl masný, hotel Sport, Jednota, restaurace ve Škvorecké ulici Hermes / tisk i svářečské práce /, Jednota, prodejna stavebnin, Potraviny, s.p., Maso-uzeniny v Husově ulici, Potraviny, s.p., Jiřího z Poděbrad /Radlická čtvrť/, Potraviny,s.p., Maroldova /Na Homolce/, Narvex, prodejna zeleniny, Jednota potraviny, Škvorecká ul., Potraviny, s.p., Husova ul., Obuv, Středočeský kraj, Potraviny, s.p., nám. M. Majerové, Domácí potřeby,s.p., Drobné zboží, s.p., drogerie, Jednota- konzervárna. Firmě Správa a údržba silnic Říčany, sídlící v Úvalech v ulici B.Němcové 195, byla dána výpověď. Výpověď k 10. 10 dostala i firma Hermes. Bylo jednáno s ředitelstvím Sběrných surovin v Praze I o budoucnosti provozovny v bývalém cukrovaru. UNIPOS byl od října v likvidaci, nabízel k prodeji bývalé kadeřnictví, objekt bývalé čistírny na nám. M. Majerové, bývalé vazárny.

únor – možnosti zásobování obyvatelstva

samoobsluha, na Homolce	provoz zachován
samoobsluha, tř. Rudé armády 527	provoz zachován – soukromý podnikatel
potraviny, Husova 268	provoz zachován, úmrtí majitele-privatizace
samoobsluha, nám. M.Majerové	provoz zachován, restituční nárok R. Tučka
cukrárna, nám. M.Majerové	provoz zachován v soukromém domě
sokolovna, cukrárna	provoz zachován
potraviny, Havlíčkova 162	zrušena, vznikla vinárna
prodejna, Sukova ul.	nová soukromá večerka
prodejna u SPM, Purkyňova ul.	potraviny zrušeny, prodej podnik. masa
potraviny, O.Březiny 918	potraviny v nájmu
potraviny, Máchova 518	prodejna zrušena
potraviny, Dobrovského ul.	soukromý prodej U Hroudů
samoobsluha, Radlická čtvrť	prodejna v aukci, zatím v provozu
samoobsluha, Škvorecká	v provozu, ale restituce
maso uzeniny, Rudé armády	po restituci soukromník ponechá sortiment
maso uzeniny, Husova 29	podnik Potraviny v nájmu, provoz zachován
ovoce, zelenina, Rudé armády 792	provoz ukončen, od 1.3. bude obnoven
	prodej /nájemní smlouva s JZD Kounice/
březen – sortiment drobného a průmyslového zboží	
obuv, nám. M.Majerové	provoz zachován, patří Bytovému podniku v Brandýse nad Labem
drogerie, hračky, Husova 307	provoz zachován, dům po restituci
domácí potřeby, nám. M.Majerové	výpověď, dům po restituci
stavebniny, Dvořákova 680	prodej zrušen, restituční jednání
textil-partiové zboží, R. armády 192	prodej zrušen, bude zřízeno kadeřnictví
Kniha, Husova 307	prodej zrušen, dům po restituci
lékárna, Husova 781	provoz zachován, vlastníkem OÚNZ Pha-v.
oděvy, Husova 303	prodej zachován, dům po restituci
textil, Husova 81	soukromá prodejna v pronájmu
textil-galanterie, Husova 684	soukromá prodejna v pronájmu
vzorkovna, Husova 98	očekávaná privatizace do 2 měsíců
zahradnictví, Škvorecká 660	provoz zachován, jediná prodejna květin

boutique, Jiráskova 707
Real, Husova 77

prodejna v pronájmu, později místo oděvů
soukromá prodejna elektro- televize, rádia,
satelitních systémů

RESTITUCE

Zákon č. 403/1990 Sb. o zmírnění následků některých majetkových křivd uzákonil navrácení majetku zestátněného po 28. únoru 1948.

Žadatel musel doložit bydliště v ČSFR, rodné listy své osoby i rodičů, doklady o přechodu na organizaci nebo čl. stát a samozřejmě doklady o vlastnictví. Restitucí byla ohrožena i budova MěÚ na tř. Rudé armády. Vzhledem k tomu, že dům byl zestátněn na základě Benešových dekretů v r. 1945, nesplňoval restituční nároky na konfiskáty zabavené po 28. únoru 1948. /Pan Haupt jako Němec musel narukovat do wehrmachtu./

Majitelé těch domů, které sloužily kulturním, školským nebo zdravotnickým účelům, směli původní užití podle zákona vypovědět až po 10 letech.

Pro další stavební záměry bylo zapotřebí zjistit původní majitele pozemků na náměstí Svobody. Úkolu se ujal p. Král, jenž zde později restituoval pozemky.

RaJ hotel Sport v Jiráskově ulici restituoval Ing. Jiří Budka.

Dále byly restituovány: Benzina ve Foersterově a Klánovické ulici, OPP truhlárna na nám. M. Majerové a gumárna v ulici Komenského, SDZ parketárna v Arnoštově ulici vpravo, Úvalský průmysl masný a Interiér v Jiráskově ulici 442 a 367.

O dům s lékárnou v Husově ulici 781 se přihlásila rodina Havlíčkových. Ing. Havlíčková souhlasila s pronájmem lékárny, ale jako podmínku si kladla vystěhování pí Urbanové a modernizaci objektu.

Budova České spořitelny v Husově 18 se díky pí Vlasty Perkové navrátila původnímu majitel, České spořitelně. Budovu vrátil INIPOS se sídlem v Riegrově ulici 897. Tento podnik byl dlouhá léta v likvidaci.

Pí Vlasová požadovala navrácení pozemků, kde cvičili kynologové. Na pozemku byla postavena obytná chata č. 07, kterou MěÚ nabídl pí Vlasové k odkoupení. Původní majetek Svazarmu / Svaz pro spolupráci s armádou/ po vyrovnání mezi vlastníkem a uživatelem byl po průtazích restituován včetně louky, kterou užívaly Státní statky Říčany.

Objekt mateřské školy se zahradou na Úvaláku přešel do vlastnictví rodiny Černých, která podle zákona musela 10 let zachovat provoz školky, takže se v rozpočtu města muselo počítat s nájemným. Obava z malého počtu dětí v obou školkách byla rozptýlena zprávou o uzavření mateřské školky v Horoušanech.

Paní Eva Slachová získala zpět objekt konzervárny na rozhraní Riegrovy a Dvořákovy ulice, čp. 12. Pí Eva Slachová doložila vlastnictví pozemků kat. č. 285, 292, 314. Podobně do privatizace spadal objekt Automotoklubu a Štřeleckého klubu.

V červnu se veřejné zasedání konalo v UNIPOSU, takže restituce kulturního domu v Jiráskově ulici pokročila. Několik dědiců získalo od září objekt zpět, i když na něm byla v 50. letech provedena rozsáhlá přestavba, viz kronika r. 1990. Majitel pozemků, kde se rozkládala skládka Hodov, požádal o vrácení.

V restituci byl navrácen dům, kde sídlila knihovna, a dům Na Petříně v ul. Nikose Belojanise 89, dnes Štefánikově ulici, kde sídlil domov důchodců. Dům v Husově ulici 73, který prošel kompletní přestavbou v 80. letech, byl navrácen rodině Sedlmajerových J. . Podobně byl vrácen bývalý statek rodiny Šťastných s budovami na nám. M. Majerové vedle sokolovny vpravo a na třídě Rudé armády 132 a s příslušnými pozemky.

O navrácení domu č. 95 na nám. M. Majerové požádal p. František Jedon. O navrácení pozemků v Radlické čtvrti požádal p. Hlávka.

Kadeřnictví v Jiráskově ulici a zahradnictví ve Škvorecké ulici byly částečně privatizovány a částečně restituovány.

Zemědělství

Na okrese Praha-východ hospodařilo soukromě na výměře půdy větší než 2 ha 34 zemědělců. Celkově to činilo 958 ha.

Poznámka: není mi známa jedna osoba novodobého soukromého rolníka z Úval. Po restituci zůstala půda v nájmu Státního statku, který se transformoval na akciovou společnost. Vlastníci byli vypláceni ročně penězi, nebo naturáliemi.

V říjnu informoval pan Dolejš, [vedoucí hospodářství Úvaly Státního statku Říčany](#), o dobré úrodě. Přes špatné klimatické podmínky sklidili 3,64 t řepky, 5,24 t obilí a 3,9 t píce a kukuřice, jak předpokládal plán. Laktace na dojnici byla 4 529 l mléka, přírůstek žíru skotu dosahoval 0,86 kg na kus. Statek se potýkal s mnoha problémy, a tak musel propustit 10 lidí. Rostlinné výrobky šlo s minimálním ziskem produkovat, u masa a mléka se díky nadvýrobě tržní mechanismy projeví nepříznivě. Statek řešil vlastnické vztahy se 24 majiteli půdy, což p. Dolejš nepokládal za konečné číslo.

[Státní plemenářský podnik](#) pěstoval prasata nadále v blízkosti bytové zástavby na Rohožníku.

Spolky

[Stavební bytové družstvo](#) seznámilo prostřednictvím Ing. Josefa Beneše s koncepcí bytové výstavby a otázkami majetkoprávního vypořádání s vlastníky pozemků, bylo zapotřebí objednávky u Státní geodezie. Jinými slovy bytové jednotky stály na soukromé půdě.

SBD sdružovalo 153 bydlících družstevníků, kteří si svépomocí postavili, domy si sami udržují včetně květinových záhonků. Postavili si garáže, aby auta nepřekážela na ulicích. Předseda Kazda se rozhořčoval nad vandaly, volným pobíhání psů, kteří záhony a skalky ničili. Pana Kazdu trápili černé skládky, které se opakovaně objevovaly v okolí domů. S velkou radostí začali družstevníci topit plynem, což je nejen pohodlnější, ale především šetrnější k ovzduší. Plynová přípojka byla stavěna od konce r. 1988. Dodávané uhlí z úvalské prodejny bylo jako všude v republice nekvalitní s velkým množstvím škodlivin a nečistot.

Ing. Josef Beneš nás v ŽÚ seznámil s tím, co se bude stavět na Homolce. Bylo navrženo 43 řadových domků a 2 bytové domy včetně inženýrských sítí. Poznámka redakce: řadové domy nebyly nikdy postaveny.

Mezi státní silnicí a bytovými domy byl vysázen zelený pás z borovic, dubů a buků. Po vyčlenění pozemku z fondu orné půdy požádali funkcionáři SBD p. Náchlingera, který stromky objednal, aby je zasázel. Mimo jedné paní mu nikdo ze SBD nepomohl, zelený pás nikdo neodpleveloval, nezaléval. Děti stromky vykopávaly, aby si tam mohly postavit bunkr. Zapálily trávu a borovičky shořely. Pan J. Náchlinger žádal, aby děti, které se mu dokonce vysmívaly, byly zjištěny. Protihlukový pás pod patronátem SBD byl odstrašujícím příkladem veřejné zeleně, končil článek p. Náchlinger.

Ing. Josef Beneš uveřejnil tabulku s počtem družstevníků z Úval a okolí. Od r. 1961 do r. 1990 si vybudovalo byt 116 Úvaláků, 14 Pražanů, 8 obyvatel z Horoušan, Tuklat, Dobročovic a Škvorce. 15 družstevníků přišlo do SBD odjinud.

Pan Aulický žádal o možnost nadále využívat propagační skříňku pro 1. odbočku [Společnosti přátel národů Sovětského svazu](#).

Popřípadě by skříňka byla využita i pro [Český svaz ochránců přírody](#). Pan Aulický nabádal občany k dodržování zásad spalovacího režimu v kotlích na pevná paliva. Doporučoval teplotu hoření mezi 700 až 1 400 stupňů C. V dalším článku jsme se dozvěděli o negativních účincích exhalací na člověka a prostředí, pokud spalujeme filmy, nylon, umělé

tkaniny, nebo dokonce mazací a motorové oleje.

Český svaz ochránců přírody zval všechny milovníky přírody na besedu s diapositivy s Ing. René Fraňkem na téma za tetřevem skalním na Dálný východ do klubovny důchodců v kulturním domě.

V červnu uspořádali 4 členové výstavu o Klánovickém lese, na fotografii z Obory ukazovali zničený mostek přes Výmolu apod.

Město požádalo **myslivce i rybáře** při pomoci udržení pořádku ve městě. Účelem bylo získat komisaře veřejného pořádku.

V anonymitě stále zůstávali **baráčníci**.

Český svaz chovatelů zval všechny zájemce na tradiční výstavu králíků, holubů a drůbeže ve výstavním areálu ve Foerstrově ulici v lednu t. r. Podepsán Jaroslav Kačín.

Zahradkáři každý měsíc radili co dělat na zahrádce a jak se připravovat na léto. Podepsán Loskot. V únoru jsme měli přihnojovat z kompostu trávníky, v březnu jsme měli prořezávat stromy. V létě směřovaly jejich rady k ovocné zahradě a k její okrasné části. V prosinci nabádali, abychom schraňovali dešťovou vodu. Poznámka: po restituci statku Šťastných jim Skřivanova rodina neprodloužila pronájem jejich klubovny.

V r. 1989 byl založen **Klub důchodců**.

V r. 1990 to bylo 120 členů. Část se scházela každou středu v kulturním domě. Cílem byla nejen nabídka společnosti, ale také informování členů o sociální pomoci. Důraz byl kladen na duševní pomoc, vytržení ze samoty. Největším přáním členů byl autobusový výlet do přírody, což vyžadovalo dotaci z MěÚ.

Jednatelka **Československého Červeného kříže** pí Lada Holubová vyzývala občany k příspěvkům na nákup gama nože. Pro finanční dary bylo zřízeno konto Míša.

Kynologové přišli díky restituci o cvičiště za státní silnicí. Prvním řešením byla možnost cvičit na Rohožníku. Výsledkem bylo téměř desetileté období bez cvičiště.

Rybáři neradi psali.

Junák upořádal vzpomínkový večer s průvodem k pomníku padlých s kladením věnců. Město zpočátku nevědělo, zda 8. 5., nebo 9. 5. Od tohoto roku se slavil konec války podle data příměří v Remeši 8. května. Poznámka: Praha byla osvobozena 9. května Rudou armádou, která už mohla bojovat jen se zadními odcházejícími oddíly wehrmachtu, který kapituloval v Praze 8. května v 16 hodin. Komunisté dodnes slavili a slaví konec 2. světové války 9. května.

Skauti a skautky se zdokonalovali v poznávání přírody, vyráběli obrázky, koláže. Bratr Fiedler přinesl na setkání old skautů staré filmy. Po mikulášské besídce uspořádali skauti i vánoční setkání s farářem J.Kosteleckým, který jim vyprávěl o historii jesliček, Vánoc a přinesl jim ukázat několik biblí.

Skauti a skautky vyrazili na prázdninový tábor do Českého ráje, kde plnili skautské bobříky. 3 týdny utekly díky hrám v přírodě, koupání, výletům rychle. Skauti rozdělovali čas na práci /od stavby stanů, brány až k vaření a přípravě dřeva/, na zábavu a výuku / orientace podle mapy, stavba ohniště, skautské uzle, úklid ve stanu/.

Český Junák získal v říjnu zpět svou klubovnu na Úvaláku. Dřevěná klubovna podsklepená kamenným zdivem byla postavena v letech 1938-39. Původní kůlna sloužila jako už r. 1968 vlčatům.

Skauti položili 28. října věnce a květiny u pomníku padlých, kde zavzpomínali na hrdinství našich legionářů.

V článku podepsaném Judych se vzpomínalo na rozpuštění Junáka v r. 1940, na povstání

v květnu 1945. Skauti pracovali jako spojky, zúčastnili se odzbrojení německého vlaku na nádraží, stavěli barikády, pomáhali ve spojovací službě. Po osvobození sloužili 40 dnů jako strážní a pořádková služba.

Student ČVÚT Jaromír Novák zval Úvaláky do Orlických hor, na začátek hřebenové Jiráskovy cesty, kde se podílel na [zpřístupnění tvrze Bouda](#). Tvrze tvořily nejodolnější součást pohraničního opevnění před 2. světovou válkou. Byly významnější než bunkr nebo řopík.

Sport

[Slavoj](#) žádal o dotaci Kčs 70 000,- na dostavbu tenisového dvorce. Rada alespoň přislíbila zapůjčení strojů k úpravě terénu.

Pan Šváb žádal jednání s MěÚ a popřípadě sponzorem Ing.Vajnerem. Tématem bylo převedení pozemků užívaných TJ Slavoj do vlastnictví sportovců, nebo o dlouhodobý pronájem. Poznámka: Ing.Vajner vlastnil stavební firmu, opravovala např. silnici ve Dvořákově a Škvorecké ulici podél rybníka Kalák, lidově zvaný Smradlák. Firma neměla dlouhého trvání.

Fotbalisté řešili ekonomické a organizační potíže. Vedle očekávaných odchodů např. na vojnu se přidal další faktor – pracovní vyčerpání funkcionářů na pracovišti. Ceny za elektřinu, dopravu, za míč či tenisový míček stouply několikrát. Byl zvolen nový výbor a fotbalisté dokázali zajistit chod oddílu na bázi široké hráčské základny. Podepsán Šváb

Tenis

Sportovní odvětví s dlouholetou tradicí, kdy úvalští tenisté hráli běžné v krajských přeborech, se díky nemožnosti se domluvit mezi jednotlivými členy ocitlo v krizi. Dospělí se udrželi v krajské soutěži, ale děti nevykazovaly žádné výsledky. Ing. Baumanová, která hovoří o nedemokratických praktikách nového vedení Tenisového klubu, byla vyloučena a vedena jako host. Při svých zkušenostech chtěla otevřít tenisovou školu pro mladé hráče. Podmínky byly nastoleny tak, že soukromou školu odvolala. Na její článek odpovědělo 5 členů tenisového oddílu a s omluvou čtenářům pralo špinavé prádlo na veřejnosti. Trvali na tom, že dodrží demokratické postupy v jednání, že se snaží o výchovu mladých hráčů, že si váží každého zkušeného hráče. Omlouvali se za pomalé tempo výstavby tenisového dvorce kvůli nedostatku finančních zdrojů.

[TJ Sokol](#) zprovoznila cukrárnu vedle sokolovny. Po kontrole z OHES Praha-východ byla dána výjimka v provozu cukrárny při používání náhradního zdroje pitné vody do data, kdy město slíbilo napojení na veřejný vodovod. Sokolové, pan Jan Dráb, žádali slíbené připojení, nebo zaplacení denní škody ve výši Kčs 2 100,-.

Za výbor TJ děkoval Ing. Karel Pilný všem, kdo nezištně pomohli při rekonstrukci sokolovny a restaurace s výstavbou hotelu, cukrárny a vinárny. Sokolové nemohli čekat žádné dotace, a tak požádali cvičence o odpracování 30 až 60 hodin. Přišli jen někteří, mnozí přestali chodit i do cvičení. Jednalo se o čištění cihel z částečně odbourané hlavní budovy. Výbor se později rozhodl nepožadovat brigádnické hodiny, tzn. neplacené, a vyzýval k aktivnímu cvičení. Do června dali sokolové do provozu cukrárnu a kiosek. Vinárna v čp. 6 v opraveném památkově chráněném objektu z r. 1841 mohla být využita pro menší svatbu, abiturientské srazy. K vinárně patřila kuřácká kavárna, salonek s valenou klenbou a bar.

Házenkáři, oddíly minižáků, mladších žáků, starších žáků, dorostenců i mužů, se přihlásili k soutěžím v Praze, protože doprava po Středočeském kraji začala být velmi nákladná. A v Praze se hrálo ve všední dny. 4. místo v zimní soutěži vybojovali s oslabeným mužstvem mladších dorostenců, psal VI. Kopecký.

TJ Sokol zahájil v září kurzy tance pod vedením Jiřího Plamínka. Dívky zaplatily Kčs 220,-, garde Kčs 100,- a hoši Kčs 195,-.

TJ Sokol vybudoval ve spolupráci se základní školou sportovní areál, který však občané znečišťovali nebo dokonce ničili. TJ Sokol za předsednictví Josefa Poláka areál pod sokolovnou ohradil a zamezil přístupu veřejnosti.

Automotoklub Úvaly nabízel odvoz a svoz sypkých materiálů, stavebních mot, odvoz nepojízdných aut.

Demografie

Informace okresního oddělení Českého statistického úřadu

V Úvalech žilo **4 599 obyvatel**, 2 229 mužů a 2 370 žen.

2 301 osob bylo ekonomicky aktivních, 1 272 mužů, 1 029 žen. 1 560 dojíždělo za prací.

Žilo zde 842 dětí do 14 let, 1388 mužů do 59 let věku a 1 217 žen do 59 let věku,

415 mužů nad 60 let věku a 736 žen v této kategorii.

Obyvatelé byli převážně Češi – 4 503, ale 65 se hlásilo ke slovenské, 12 k moravské národnosti, 3 ke slezské a 5 k maďarské národnosti. Nikdo se nepřihlásil k Romům, Němcům či Rusínům. Žili zde 2 Ukrajinci, 3 Rusové a 4 další cizinci.

Téměř polovina obyvatel byla bez vyznání, 1 435 se hlásilo k římskokatolickému, 1 k řeckokatolickému a 3 k pravoslavnému náboženství. Čsl. církev husitská měla 95 členů, Českobratrská církev evangelická 160 členů. K ostatním náboženstvím se hlásilo 13 lidí, 735 nevedlo nic.

Počet obyvatel klesal s tendencí převažujících důchodců nad počtem dětí.

Základní údaje o domovním fondu

V Úvalech jsme měli celkem **1 359 domů**, z toho 1 154 rodinných domků. 139 domů bylo neobydlených.

1 155 bytů mělo 3 a více obytných místností, 1 435 bytů koupelnu, 1 167 ústřední či etážové topení, 854 automatickou pračku, 979 barevný televizor, **585 telefon**, 894 osobní auto a 130 domácností vlastnilo chatu či chalupu.

V bytových domácnostech bydlelo průměrně 2,78 osob, byt měl průměrnou rozlohu 56,7 m² s 3,23 místnostmi, takže na 1 osobu připadalo 20,4 m² obytné plochy.

Závěrem

Rok 1991 byl především rokem změn ve vlastnických vztazích, nebo spíše návratem k původnímu stavu po únoru 1948. probíhala restituce včetně výrobních závodů.

Do vyjasnění majetkových poměrů se nemohly parcely a domy prodávat a kupovat, což ke konci roku přestalo platit.

Lidé začali podnikat a vytvářet také terciální sféru /služby, obchod./ Stavba inženýrských sítí vedených MěNV probíhala za finanční podpory majitelů nemovitostí. Většina ulic neměla bezprašný povrch, ve městě chyběly inženýrské sítě, stavěl se plynový řad.

Ceny stoupaly rychleji než platy.

Oba sportovní kluby a další spolky se s tímto stavem těžko vyrovnávaly. MDDM nabídl mnoha dětem zajímavou mimoškolní činnost.

Úvaly přišly majetkově o kulturní dům, jenž měl podle zákona sloužit ještě 10 let svému účelu. V Úvalech se konečně začala budovat škola, zvláštní škola.

Nezaměstnanost byla velmi nízká, blízkost Prahy umožnila najít zaměstnání.

Lidé si nenašli cestu k praktikování náboženství.